

ÉP

Süketen születettek válhatnak hallóvá

Érzékszervet pótolnak beültetett készülékekkel

Magyarországon két központban, Budapesten és Szegeden végeznek olyan műtétet, amelynek segítségével süketen született gyermekek, illetve súlyosan nagyothallóvá vált felnőttek újra visszakaphatják hallásukat. Azok közül, akik túlestek a beavatkozón és az azt követő tanulási folyamaton visszanyerték hallásukat, van, aki furulyázni tanul, néptáncra jár, vagy újra tudja élvezni a zenehallgatást. Ez az első olyan beültetett szerkezet, amely érzékszervet pótol.

A világon az elmúlt 15 év alatt több mint 30 ezer emberbe ültettek olyan készüléket, amely mesterséges érzékszerveként működve hallóvá tehet süketen született, vagy súlyosan nagyothalló betegeket – tájékoztatott Kiss József Géza tudományos tanácsadó, a szegedi program koordinátora. Magyarországon először az 1980-as évek végén nyílt lehetőség hallókészülék beültetésére. A budapesti központban főleg felnőtteket fogadnak, Szegeden az 1995-ös első műtét óta túlnyomó részben gyermekeket kezelnek. A Tiszaparti klinika fül-orr-gége osztályán már túl vannak a nyolcvanadik ilyen jellegű műtéten, közülük 60, azaz több, mint kétharmaduk két- és tíz év közötti kisgyermek volt. A beültetést akkor

A készülék segítségével a süketen született gyermekek is normális életet élhetnek

ajánlják az orvosok, ha a hagyományos hallókészülék már nem segít. Szegeden arra törekednek, hogy a gyerekek minél korábban túleszenek a műtéten, s társaikkal szinte egy időben megtanulhassanak hallani, érteni és beszélni, majd normál általános iskolába járhatnak.

– A régebbi készülékek csak dörejézetet tudtak kelteni. A ma beültetett modern berendezések már jobb hangélményt biztosítanak – vázolta Kiss József Géza –, az általunk használt ausztrál

és osztrák gyártmányú ára több mint ötmillió forint, a társadalombiztosítás évente megközelítően tizenötöt biztosít a szegedi programhoz, az igény ennél sokkal nagyobb. Itt igazi csapatmunka folyik, a három orvos, Czigner Jenő, Jóri József és Torkos Attila mellett számos más szakember vesz részt az utókezelésben. Tóth Ferenc fizikus feladata a külső, úgynevezett beszédátalakító behangolása, Szamosközi Alice logopédus kíséri figyelemmel a tanulás folya-

matát, hisz a műtét után előbb meg kell tanulniuk a pácienseknek hallani, majd a hallottakat megérteni, s végsőül beszélni. Mindehhez szükséges a biztos családi háttér, együttműködő pedagógusok, esetenként a gyermekek előkészítéséhez pszichológus, pszichiáter, neurológus és radiológus közreműködése is.

Az egyik fülbe ültetett készülék nem biztosít sztereóhallást. A külső beszédkészülék a hangot egy mikrofonon keresztül felveszi, majd át-

A beültetést akkor ajánlják az orvosok, ha a régi fajta hallókészülék már nem segít

alakítja, és digitális jelek formájában egy adó-vevő segítségével továbbítja a belső fülbe. A huszonkét csatormán érkező hangélmény két-három éves tanulási folyamat után beszédértéssé válhat. A készüléket rendszeresen be kell állítani, meg kell találni csatornánként a még hallható leghalkabb és a még elviselhető leghangosabb szintet. Ezt a mesterséges érzékszervet viszont meg is kell tanulni használni, s ez többéves folyamat. Az viszont feledhetetlen élmény, amikor egy a születése pillanatában örök némaságra ítélt kis páciensünkkel telefonon beszéljük meg a következő beállítás időpontját – tette hozzá Kiss József Géza.

Wagner Anikó

Természetpatika

Földi szeder - a nem divatos gyógynövény

A földiszeder-bokrot egykor nagyra értékelték gyümölcse, gyógyhatású levele, kérge és gyökere miatt. Ma már nincs a divatos gyógynövények között, miután közeli rokona, a málna elétolalkodott. Itt az ideje, hogy újra felfedezzük és megismerjük hatásait.

Fantasztikus szirup

Az ókori görögök cszényi gyógyítására használták a földi szedret. A kínaiak az éretlen gyümölcsöt veseproblémák, vizeletcső-pögés és impotencia kezelésére ajánlották. A rómaiak a levelét és kergét rágcsálták fogínyvérzés esetén, és forró főzetet ittak hasmenésre. A XIX. századi Amerika eklektikus orvosai a gyümölcsből előállított terméket úgy ajánlották, mint olyan kiváló szirupot, amely jó a vérhas ellen, kellemes íze van. Néhány mai herbalista, aki egyáltalán hajlandó a földi szedret gyógyhatásának tekinteni, összehúzó tulajdonsága miatt hasmenés ellen ajánlja.

Visszafogó hatás

A földi szeder, magas csersavtartalma miatt jó visszafogó hatású, és hitelesíti hasmenés és vérhas elleni hagyományos használatát. A csersav össze-

húzza az ereket és elállítja a kisebb vérzéseket. Szájbetegsége, torokfájás esetén élvezettel ehetünk néhány szemet az érett, édes bogyból. Az aranyér hagyományos kezelésére is a csersav összehúzó hatása lehet a magyarázat. Hasmenés vagy torokfájás kezelésére kipróbálhatjuk a forrázatot, a főzetet vagy a tinktúrát.

Maréknyi bogyo

Forrázathoz 2-3 teáskánányi szárított levelet tegyünk egy cszényi forró vízbe, majd hagyjuk 10-20 percig ázni. Kevés tejet is adhatunk hozzá. Naponta legfeljebb 3 csészével igyunk. Egy maréknyi akár friss, akár száraz bogyból, vagy 1-2 teáskánányi szárított, porított fakeregből is készíthetünk forrázatot. Főzethez egy teáskánányi porított gyökereket tegyünk egy cszényi vízbe, majd 30 percig lassan forraljuk. Naponta legfeljebb egy csészével igyunk.

Az Alzheimer-kór

Szójával megelőzhető?

Egy amerikai kutatócsoport kísérletei szerint rendszeres szója fogyasztással megelőzhető az idegrendszer leromlásához vezető Alzheimer-kór kialakulása.

Az Alabama államban található birminghami egyetem kutatói Helen Kim professzor vezetésével nőstény állatokkal végeztek kísérleteket: egyik csoportjuk szójában gazdag takarmányt kapott, a másik csoport takarmányában viszont egyáltalán

nem szerepelt ez a pillangós növény. Ezt követően felboncolták az állatokat, s azt tapasztalták, hogy míg az első – azaz a szójával etetett – csoport agyában teljesen ép maradt az a speciális fehérje, a tau, amely az idegsejtek működéséhez szükséges, a második csoportnál a fehérje összetétele megváltozott. A kutatók az eredményt a szója – már régről ismert – antioxidáns hatásának tulajdonítják.

A „FoxP2” serkent vagy bénít!

Beszédhibák

Egy bizonyos génnek van fontos szerepe a beszédkész-ség alakításában. A „FoxP2” lehetne egy titkos ügynök fedőneve is.

Am fontosabb annál. Brit kutatók „FoxP2”-vel jelölték azt a frissen felfedezett gént, amelynek rendkívüli jelentőséget tulajdonítanak a beszédhibák esetében. A Nature című szaklapban közöl-

tek szerint egyazon család három nemzedékének tagjain vizsgálta a beszédhibák okát, és így jutottak el a következtetéshez: a nyelv, a beszédkész-ség alakításában egy bizonyos génnek van bénító, avagy serkentő szerepe. S ez a „FoxP2”-nek nevezett gén proteintartalom-hatásának tulajdonítható.

Nyersen: a citrom, narancs, káposzta, spenót, paradicsom, paprika

Influenza és nátha ellen C-vitaminnal

A hűvös téli napok közeledtével érdemes folyamatosan C-vitamint szedni, hiszen a szer segít megerősíteni az immunrendszert, amitől remélhető, hogy az ősszel és télen támadó influenza vagy nátha enyhébb tünetekkel jár és rövidebb idő alatt zajlik le.

Az emberi szervezet nem képes C-vitamint előállítani, ezért táplálékkal, azaz mindennapi betevő falattal lehet és kell hozzájutni. A szükséges C-vitamin mennyisége a felnőtteknél naponta leg-
alább 50-70 milligramm, de az lenne a legjobb, leg-
egészségesebb, ha napi 125 milligramm jutna a szervezetbe.

A legtöbb ember a napi étrendje mellett nem fogyaszt elég gyümölcsöt, zöldséget (citromot, narancsot, paprikát, paradicsomot, spenótot, káposztát stb.), általában nem nyersen, hanem párolva, sütvé, főzve eszi a zöldség- és gyümölcsfélét, s emiatt így a már nem teljes értékű vitamin forrásokkal nem tudja kielégíteni szervezetének C-vitamin igényét.

A növényben levő szervezetnek, így a serdülőknél több C-vitaminra van szükségük a csont és érrendszer fejlesztéséhez, mint egy kifejlett szervezetnek. A terhes kismamának is nagyobb mennyiségű C-vitamint kell fogyasztani az átlagosnál, hiszen a magzat vitamin és ásványi anyag igényét is ki kell elégíteni.

Az időskor velejárája, hogy egy-egy szerv már nem úgy működik, ahogyan az ideális lenne. A gyomor vagy a bélrendszer megbetegedése a táplálék hasznosításának kisebb-nagyobb zavarai jár együtt, többek között a C-vitamin felszívódását is megnehezítik. Ezért idős korban még fokozottabban kell figyelniük a vitaminok bevitelére. Egy

Nyersen vitamindúsabb a zöldség és a gyümölcs. (Fotó: Karnok Csaba)

szál cigarettára 25-50 milligramm C-vitamint „lop el” a szervezettől, ami egy erős dohányosnál napi 500-1000 milligrammot jelent. Ezért a dohányosoknak főleg ajánlott a C-vitamin rendszeres szedése. Azoknak is szükséges a vitamin pótlása, sőt a szükséges mennyiség többszörösének a bevitel-

le, akik gyomor-, illetve nyombélfekélyben szenvednek, vagy erősen szennyezett levegőjű városokban élnek, valamint fogamzásgátlót szednek.

A C-vitamin ellenszere a fátáradékosság, sebgyógyulás idején pedig az erek épségének fenntartásához szükségesek.